

18.6.2009

Dnro 2012/2/07

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Harri Ojala

SULJETTUJEN VANKILOIDEN SELLIHÄLYTYSJÄRJESTELMÄT TÄYTTÄVÄT PÄÄOSIN NIILTÄ EDELLYTETYT MINIMIVAATIMUKSET

1
ASIA

Tutkittavani olleen Helsingin vankilaa koskeneen kanteluasian yhteydessä (1668/4/05) ilmeni, että osassa vankilaa (pohjoinen selliosasto) oli vielä käytössä ns. läppähälytysjärjestelmä, joka kaksi kertaa tunnissa tapahtuvan valvontakierroksen kanssa ei käsitykseni mukaan täyttänyt vankeuslaissa 7 luvun 1 §:ssä hälytyslaitteille asetettuja vaatimuksia. Otin omana aloitteenani tutkittavaksi, täyttävätkö muiden suljettujen vankiloiden hälytysjärjestelmät vankeuslaissa asetetut vaatimukset.

3
RATKAISU

3.1
Sellihälytysjärjestelmälle asetetut vaatimukset

Vankeuslain 7 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan vankilan suljetuissa tiloissa, joissa säilytetään vankeja, tulee olla hälytyslaite, jolla voidaan välittömästi saada yhteys henkilökuntaan. Lain esitöiden (HE 263/2004) mukaan hälytyslaitteella tarkoitetaan vartijakutsujärjestelmää, jolla voidaan ottaa yhteys henkilökuntaan. Hälytyslaite on tärkeä sairauskohtauksen sattuessa tai muissa vastaavissa tilanteissa, joissa henkilökuntaan tulee saada pikaisesti yhteys. Tutkintavankeuslain 16 luvun 1 §:n mukaan tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vastaavasti, mitä vankeuden täytäntöönpanon osalta säädetään vankeuslain 7 luvun 1 §:ssä asuintiloista.

Euroopan neuvoston vankilasääntöjen kohdan 18.2 mukaan kaikissa rakennuksissa, joissa vankien on asuttava, työskenneltävä tai kokoonnuttava, on oltava hälytysjärjestelmä, jonka avulla vangit voivat ottaa yhteyttä henkilökuntaan viipymättä.

Rikosseuraamusvirasto katsoi lausunnossaan, että parhaiten lain edellytyksen täyttää hälytysjärjestelmä, jossa vanki saa sellistään puheyhteyden vartijoihin. Rikosseuraamusviraston mukaan lain tarkoituksen voitaneen katsoa täyttyvän myös sellaisella järjestelmällä, jossa kutsunapin painalluksen aiheuttama hälytys näkyy tiloissa, jossa on paikalla henkilökuntaa ympäri vuorokauden. Täyttääkseen lain vaatimuksen tällaisen järjestelmän katsottiin edellyttävän henkilökunnalta valppautta ja että huomattessaan kutsun vartijan tulee käydä ilman aiheetonta viivytystä tarkastamassa vangin asia. Yhdyn Rikosseuraamusviraston tulkintaan sellihälytysjärjestelmälle vankeuslaissa asetetuista vaatimuksista.

3.2

Vankiloissa käytössä olevat sellinhälytysjärjestelmät

Turun, Kylmäkosken, Vaasan, Vantaan, Riihimäen, Pyhäselän, Oulun ja Pelson vankiloissa on käytössä hälytyslaitteet, jotka mahdollistavat puheyhteyden valvontahenkilökunnan kanssa. Helsingin vankilassa puheyhteyden mahdollistavat laitteet on otettu käyttöön pohjoisella selliosastolla loppuvuodesta 2008, jonka jälkeen kyseiset laitteet ovat olleet käytössä koko vankilassa.

Jokelan vankilassa puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet on kaikissa muissa selleissä lukuun ottamatta matka- ja eristyssellejä. Matka- ja eristysselleiden hälytyslaite sytyttää kutsuvalon valvomossa, jossa on henkilökuntaa paikalla vuorokauden ympäri. Sukevan vankilassa on myös osassa selleistä puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet ja osassa on kutsuvaloon perustuva järjestelmä. Myös Sukevan vankilassa hälytykset näkyvät tiloissa, jossa on henkilökuntaa paikalla vuorokauden ympäri.

Hämeenlinnan, Konnunsuon, Kuopion ja Keravan vankiloissa (nuoriso-osasto on muutettu avo-osastoksi 1.4.2009 lukien) on käytössä pelkästään sellainen sellinhälytysjärjestelmä, jossa vangin painaessa sellissään kutsunappia hälytys näkyy ympäri vuorokauden tiloissa, joissa on henkilökuntaa paikalla. Mikkelin vankilassa on käytössä vastaava järjestelmä sillä erotuksella, että tietyiltä osastoilta hälytys siirtyy ympärivuorokautisesti valvottuun valvomoon vasta osastojen sulkemisen jälkeen (klo 20). Menettelyä on perusteltu sillä, että kyseisillä osastoilla on henkilökuntaa paikalla käytännössä lähes koko ajan ennen niiden sulkemista ja hälytyskutsu näkyy merkkivalona sellin oven yläpuolella ja vartijan toimitilan hälytystaululla. Mikkelin vankilan peruskorjaus alkaa loppuvuodesta 2009 ja peruskorjauksen aikana selleihin tullaan asentamaan puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet.

3.3

Yhteenveto ja kannanotto

Selvityksen perusteella suljetuista vankiloista yhdeksässä on kattavasti käytössä puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet ja viidessä on käytössä valomerkkiin perustuvat hälytyslaitteet. Kaksi vankilaa on sellaisia, että osassa tiloista on puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet ja osassa valomerkkiin perustuvat hälytyslaitteet.

Saatujen selvitysten perusteella suljetuissa vankiloissa tällä hetkellä käytössä olevia sellinhälytysjärjestelmiä voidaan pitää sekä teknisesti että valvonnan järjestämisen osalta sellaisina, että ne täyttävät vankeuslaissa edellytetyt ja kansainvälisissä suosituksissa asetetut minimivaatimukset. Mikkelin vankilan tiettyjen osastojen kohdalla tosin vain varauksin, eli siten, että ennen hälytysten valvomoon siirtymistä henkilökunnan mahdolliset poissaolot osastolta ovat hyvin lyhytaikaisia.

Pidän puheyhteyden mahdollistavia hälytyslaitteita selkeästi parempana vaihtoehtona sekä vankien turvallisuuden että myös henkilökunnan toiminnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta. Eri-tyisen tärkeitä puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet ovat vangin turvallisuuden kannalta kriittisissä tiloissa, kuten eristysselleissä. Näyttää siltä, että peruskorjauksien yhteydessä vankiloihin on asennettu puheyhteyden mahdollistavat hälytyslaitteet ja pidänkin tätä perusteltuna ja suotavana.

En katso asiassa ilmenneen sellaista, joka antaisi minulle aihetta toimenpiteisiin. Pyydän Rikosseuraamusvirastoa ilmoittamaan asian ratkaisusta aluevankiloille.